

ЛИСИЦЯ Дмитро

КЗВО «Рівненська медична академія»

<https://orcid.org/0000-0003-3416-5543>e-mail: dimafox1@gmail.com**ПОЛІЩУК Олександр**

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

<https://orcid.org/0000-0002-9838-7105>e-mail: Prokurator2007@ukr.net**КОЛЕСНІЧЕНКО Олександр**

Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

<https://orcid.org/0000-0002-6210-8397>

МЕТОДОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ-СТОМАТОЛОГІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У роботі розглядаються питання формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів у контексті підготовки до професійної діяльності з акцентом на теоретико-методологічну основу, яка виражається в специфічних методологічних підходах. Кожен з підходів (системний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, інтегративний, компетентнісний) дозволяє розглянути процес формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів з різних позицій.

Зважаючи на постійні виклики у різних сферах життя нашої держави та враховуючи воєнний стан, ринок праці вимагає підготовки майбутніх фахівців, які би мали високий рівень знань та практичних навичок, могли приймати швидкі, чіткі та не завжди стандартні рішення у різних життєвих ситуаціях, нести відповідальність за них у своїй професійній діяльності. На основі огляду наукових джерел розглянуто різні підходи щодо визначення понять «професійна компетентність». Визначено теоретичні та практичні аспекти проблеми.

Якість надання стоматологічної допомоги населенню безпосередньо пов'язано зі створенням умов для професійного розвитку, що у свою чергу можна досягти гарантуючи гідний рівень підготовки на сучасному етапі розвитку освітніх технологій. Ознакою сучасного лікаря-стоматолога є вміння працювати в команді, володіти знаннями з психології людини, бути юридично обізнаним використовуючи у практиці знання з медичного права. Важливими компетентностями, якими повинен оперувати мубйтний лікар-стоматолог є знання та вільне володіння іноземними мовами для можливостей самоосвіти через відвідування іноземних освітніх заходів, опрацювання наукових джерел виданих не українською мовою. Розвиток інформатизації широко охопив й галузь стоматології, постійна поява нових девайсів та оновлення програмного забезпечення до них зобов'язує орієнтуватися та вільно володіти навичками роботи з ними. Також важливо у майбутнього стоматологічного фахівця сформувати вміння приймати рішення на основі принципу доказової медицини.

Забезпечення таких умов є кроком на шляху якісного формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів у контексті підготовки до професійної діяльності.

Ключові слова: професійна компетентність, підготовка лікарів-стоматологів, методологічний підхід, системний підхід, особистісно-орієнтований підхід, формування, діяльнісний підхід, інтегративний підхід, компетентнісний підхід.

DOI: <http://doi.org/10.31891/pcs.2023.1.8>

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасна медична наука та зокрема стоматологія, як її невід'ємна частина, набула високого рівня розвитку. Завдяки досягненням у матеріалознавстві, новітнім дослідженням, пошукам підходів до діагностики лікування і профілактики стоматологічних захворювань стоматологія сьогодні є самостійною, самодостатньою, високодохідною та перспективною галуззю.

Для продуктивної діяльності у сфері стоматології необхідний високий рівень підготовки лікарів-стоматологів. Сучасні

конкурентоздатні стоматологічні фахівці надзвичайно затребувані на ринку праці не лише в Україні, а й поза її межами. Підготовка саме таких професіоналів є завданням закладів вищої медичної освіти, що в свою чергу передбачає докорінну зміну підходів до формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів.

Якісна підготовка передбачає формування знань і навичок з сучасних методів діагностики та лікування захворювань щелепно-лицевої ділянки. Лікар-стоматолог протягом навчання у закладі освіти повинен отримати докорінні знання з надання невідкладної допомоги при

термінальних станах, які нерідко виникають на стоматологічному прийомі. Важливим є прививання принципів медичної етики та деонтології адже у майбутньому стоматологічний фахівець буде членом команди однодумців у якій спільно планується робота, проводиться аналіз її результатів. Також лікар-стоматолог працює з середнім медичним персоналом, що зобов'язує дотримуватися принципів етичності, які формуються ще на етапі до дипломної підготовки.

У контексті підготовки, сучасний стоматологічний фахівець повинен знати чинне законодавство та нормативні документи, які регламентують професійну діяльність у лікувальних закладах стоматологічного профілю. Виходячи з цього необхідним є закладення знань про права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога.

Окреслюючи вищезазначене стає очевидним, що система знань, умінь та навичок, які об'єднані у професійні якості майбутніх лікарів-стоматологів, повинні бути сформовані на засадах сучасної потреби у даних фахівцях. Актуальні проблеми, які стоять передкладами вищої медичної освіти, полягають у створенні та впровадженні нових підходів до освітнього процесу, що може забезпечуватися із застосуванням методологічних підходів до формування професійної компетентності у контексті підготовки до майбутньої професійної діяльності лікарів-стоматологів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Вивчення питань теоретико-методологічних аспектів професійної освіти відображаються у працях: І. Бега, С. Гончаренка, А. Гуржія, О. Дубасенюк, Л. Єршової, П. Лузана, Р. Романової, В. Ягупова та багатьох інших. Дослідження у контексті формування професійної компетентності лікарів, а зокрема стоматологів мають місце у працях: С. Бойцанюк, О. Гуменюк, І. Кінаша, Я. Кульбашної, І. Лісецької, І. Мазур, Я. Нагірного, М. Рожка, І. Скрипник, та інших.

Однак проблема підготовки майбутніх лікарів-стоматологів до професійної діяльності в основі якої стоїть

методологічний підхід викликає науковий інтерес беручи до уваги той факт, що вона є не достатньо вивченою але вкрай актуальною.

3. ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Полягає у визначенні й обґрунтуванні методологічних підходів, що забезпечують якісну підготовку майбутніх лікарів-стоматологів до майбутньої професійної діяльності.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБґРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Аналіз психолого-педагогічної літератури та існуючих наукових досліджень показує, що в сучасній теорії та практиці відсутній єдиний погляд на визначення поняття «професійна компетентність».

Поняття «професійна компетентність» розглядається дослідниками по-різному в залежності від контексту та проблем, які досліджуються. Звісно це поняття не є новим і таким, яке часто зустрічається у педагогічних дослідженнях. Проте аналіз різних визначень професійної компетентності дозволяє виділити спільні риси в її визначенні, зокрема: вона може бути притаманна певній професії, а саме тому хто здійснює професійну діяльність – фахівцю та визначається критеріями, потребами професійних стандартів для різних професій роботодавцями за допомогою експертної оцінки [6]; особистісна якість, яка складається з ключових компетенцій і формує у майбутнього фахівця можливості ефективно здійснювати свою професійну діяльність та самовдосконалюватися. У це поняття входить теоретична і практична готовність студента, з урахуванням особистісних, професійних якостей, попередньо набутих знань, умінь та навичок у тісному зв'язку з культурою мовлення, етикою, стилем спілкування, аналітичних, прогностичних, проектувальних здібностей [8; 9]; спроможність фахівця кваліфіковано здійснювати діяльність, виконувати роботу або завдання [3].

У результаті здійсненого теоретичного аналізу існуючих визначень поняття «професійна компетентність» у контексті підготовки лікарів-стоматологів, приходимо до висновку, що така компетентність має свої особливості: фундаментом професійної

компетентності є знання та практичні навички; професійна компетентність проявляється в готовності використовувати отримані під час навчання знання для ефективного розв'язання різноманітних клінічних задач. Також напрошується формулювання визначення «Професійна компетентність», а саме: «теоретична і практичну підготовленість здобувача освіти, наявність особистісних і професійних якостей необхідних для виконання обов'язків лікаря-стоматолога, з урахуванням сформованості професійних знань, умінь та навичок, ціннісних орієнтацій, культури мовлення, здібностей аналізувати, прогнозувати, проектувати».

Формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів є важливою складовою їх підготовки до майбутньої професійної діяльності.

У наукових джерелах «формування» визначається, як процес розвитку та становлення особистості під впливом зовнішніх факторів, виховання, навчання, соціального середовища; також, як цілеспрямований розвиток особистості або певних її сторін, якостей під впливом виховання та навчання; процес становлення людини, як суб'єкта та об'єкта суспільних відносин [1]. Згідно досліджень В. Ягупова, «формування» є процесом становлення людини, як соціальної істоти під впливом різноманітних факторів, до прикладу соціальних, економічних, ідеологічних, психологічних, педагогічних тощо. Також це надання певної форми, завершеності процесу, становлення особистості через досягнення рівня зрілості та стабільності [11].

Повертаючись та охоплюючи поняття «формування професійної компетентності лікарів-стоматологів» зазначаємо, що ефективним цей процес може бути лише за умови якщо він є цілеспрямованим, спеціально організованим та помірним, з урахуванням вимог, які висуваються суспільством, ринком праці до майбутньої професійної діяльності лікарів-стоматологів.

Формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів залежить від вибору теоретико-методологічної основи, яка виражається у специфічних методологічних підходах. Застосування таких підходів дозволяє визначити стратегію та способи формування вище зазначеної компетентності.

Психолого-педагогічні джерела вказують на велику різноманітність підходів до організації освітнього процесу, які забезпечують можливість всебічно розглянути досліджуване явище. Та зауважимо, що усі методологічні підходи існують не ізольовано, а працюють у тісному взаємозв'язку та взаємозалежності. Вони можуть бути пов'язані між собою, інтегруватися між собою, впливати послідовно та водночас бути самостійним і перетинатися [2].

Отже, можна виокремити, що при вирішенні проблеми певного педагогічного дослідження на практиці є потреба у реалізації низки методологічних підходів. Враховуючи те, що основою формування професійної компетентності лікарів-стоматологів у контексті підготовки до майбутньої професійної діяльності є спільна навчально-творча діяльність викладачів та здобувачів освіти, то для якісного дослідження та аналізу даного процесу, беручи до уваги особливості предмету нашого дослідження, ми вважаємо за доцільне в якості теоретико-методологічної бази використовувати наступний комплекс підходів, а саме: системний, діяльнісний, особистісно-орієнтований, інтеграційний та компетентнісний.

Розглядаючи системний підхід визначили, що це важливий методологічний засіб наукового пізнання, який дозволяє здійснити поділ складних явищ дійсності на частини або елементи. Завдяки йому можна визначити способи організації окремих елементів системи в єдине ціле, а також взаємопідпорядкувати елементи системи і їх взаємодію. Сучасна педагогіка розглядає системний підхід, як методологічний у якому наявні педагогічні об'єкти об'єднуються у систему, а саме: визначення структури та організації основних компонентів; встановлення взаємозв'язку між ними; виявлення зовнішніх зв'язків системи; визначення функції системи та її ролі серед інших систем; встановлення закономірностей та тенденцій розвитку системи її напрямку і цілісності [10].

Системний підхід дозволяє визначати компоненти системи основні фактори впливу на систему формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів, вивчати процес управління даною системою, визначати умови

ефективного функціонування системи, а також будувати структурно-функціональну модель системи.

На думку І. Зязюна «функціонування освітніх систем має спрямовуватись на педагогічну підтримку становлення і розвитку суб'єкта освіти, як самостійності, автора і творця своєї долі, як особистості із багатьма значущими для суспільства і самої людини характеристиками» [9]. Опираючись на твердження науковця, нами визначено важливість використання особистісно-орієнтованого підходу у контексті формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів.

Застосування особистісно-орієнтованого підходу у закладах вищої освіти передбачає дотримання принципів «студентоцентризму», що дозволяє забезпечувати розвиток особистості здобувача освіти та реалізацію його природного потенціалу. Власне у процесі формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів особистісно-орієнтований підхід дозволяє вирішувати ряд задач:

- забезпечення кожному здобувачеві освіти можливості навчання з урахуванням його особистісних здібностей, інтересів та мотивів оволодіння знаннями і навичками;
- зміна поглядів викладача та здобувача освіти на їх роль і позиції в процесі формування професійної компетентності з визначенням необхідного характеру міжособистісних взаємовідносин із метою підвищення якості даного процесу;
- сприяння у формуванні потреби в постійному самовдосконаленні з питань пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю лікаря-стоматолога.

Потреба у особистісно-орієнтованому підході, як елемента забезпечення процесу формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів, виокремлюють необхідність використання й діяльнісного підходу. Це базується на сукупності усіх діяльностей, у яких людина приймає участь та ролей, які вона виконує, що в поєднанні характеризує особистість людини. Адже в процесі діяльності людина формує та розвиває особистісні якості не лише проявляючи їх.

Низка науковців вказують на нерозривний розвиток особистості та

різноманітних видів діяльності, тобто розвиток всіх якостей особистості, формування її психіки [7].

Вчений І. Зязюн вважає, що діяльнісний підхід перебудовує процесуально-технологічну сторону педагогічного процесу в такий спосіб щоб його суб'єкти мали можливість оволодіти діяльністю у її цілісному уявленні [4]. З метою формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів ціннісним використанням діяльнісного підходу є навчити здобувачів освіти визначати цілі та планувати діяльність, зокрема професійну, організовувати, регулювати та контролювати дії здійснюючи самоаналіз, збираючи результати діяльності та оцінюючи їх.

Отже можна дійти висновку, що діяльнісний підхід спрямований на розвиток особистісних якостей майбутнього лікаря-стоматолога, такого, який здатний до активної професійної, творчої діяльності у будь-якому середовищі та за будь-яких умов.

Впровадження діяльнісного підходу у освітній процес дозволяє розглянути його не лише в контексті структурних компонентів, але й функціональних зв'язків та взаємодії. Він забезпечує можливість більш чітко визначати психолого-педагогічні умови та структуру освітньої діяльності здобувачів освіти. Також він дозволяє враховувати особистісний потенціал кожного з них, вікові, статеві та індивідуальні особливості. Діяльнісний підхід передбачає здійснення процесу формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів з урахуванням аналізу пізнавальної, дослідницької діяльностей, виділення основних освітніх дій, що сприяють формуванню даної компетентності.

Однією з важливих умов формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів, на нашу думку, є використання інтеграційного підходу. Даний підхід визначає стратегію організації та моделювання процесу формування професійної компетентності. У даному контексті, інтеграція може розглядатися, як процес упорядкування, узгодження та об'єднання різних компонентів змісту професійної освіти. Завдяки цьому підходу, педагогічна система розвивається у бік більшої цілісності, що сприяє підвищенню

рівня освітнього процесу. Це проявляється у якісному формуванні професійної компетентності на шляху до професійної діяльності. Інтеграційний підхід до процесу формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів передбачає поєднання та поглиблення системних знань з навчальних дисциплін циклів: загальної підготовки, професійної підготовки, практичної підготовки, вільного вибору. Використання інтеграційного підходу передбачає поглиблення взаємозв'язків між навчальними дисциплінами, об'єднання знань та вмінь в освітній діяльності з різних дисциплін в цілісну систему. Результатом цього є системність, узагальненість знань, умінь, що сприяє комплексному застосуванню у різних областях науки. Важливо те, що інтегративний підхід забезпечує синтезу нових ідей та впровадження їх у майбутній професійній діяльності.

З метою здобуття майбутніми лікарями-стоматологами компетенцій необхідних для професійної діяльності є впровадження компетентнісного підходу. Компетентнісний підхід базується на тому, що головний результат освіти це не окремі знання, вміння та навички, а комплексне засвоєння їх, що забезпечить фахівцю впровадження її у майбутній професійній діяльності, а також у житті [5]. Власне, компетентнісний підхід інтегрує особистісно-орієнтований, діяльнісний та інтеграційний підходи. Завдяки йому можна визначити сутність та

структуру професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів, визначити цілі, задачі процесу формування даної компетентності. Також з'являється можливість визначення нових методів, засобів та технологій організації освітнього процесу.

Отже, компетентнісний підхід відіграє роль найважливішого критерію відбору змісту професійної освіти та розробки освітніх програм з орієнтацією на формування у здобувачів освіти необхідних компетенцій. Завдяки компетентнісному підходу, діяльність здобувача освіти набуває пошуково-дослідницької та практико-орієнтованого характеру.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Визначені компоненти системи теоретико-методологічного підходу дозволили розглянути формування професійної компетентності майбутніх лікарів-стоматологів з різних сторін, розкрити його цілісність, дослідити механізми, які забезпечують цю цілісність, виокремити зв'язки. Також це дозволило створити вектор майбутніх досліджень, що вилилося у перспективи подальших досліджень.

Перспективи подальших досліджень ми вбачаємо у дослідженні інших підходів з метою пошуку шляхів якісного забезпечення підготовки здобувачів освіти за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Література

1. Борисюк А. С. Психологічні особливості формування професійних якостей майбутнього медичного психолога: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07 / Прикарпат. ун-т ім. В. Стефаника. Івано-Франківськ, 2004. 229 с.
2. Бухальська С. Є. Розвиток педагогічної компетентності викладачів у системі методичної роботи медичного коледжу: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2013. 311 с.
3. Гуменюк О. М. Організаційно-педагогічні умови професійної підготовки молодших спеціалістів стоматологічного профілю: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Київ, 2004. 259 с.
4. Зязюн І. Педагогічне наукове дослідження у контексті цілісного підходу / І. Зязюн // Порівняльна професійна педагогіка. – 2011. – №1. – 19–30.
5. Литвин Т. Компетентнісний підхід у системі вищої освіти України: аналіз базових понять / Т.Литвин // Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2012. – №2. – С.9–14.
6. Мруга М. Р.Визначення поняття професійної компетентності. Науковий вісник Миколаївського державного університету. Сер.: Педагогічні науки: зб. наук. пр.: у 2-х т. Миколаїв: МДУ, 2005. Вип. 10. Т. 2. С. 89–93.
7. Слєпкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі / З.І.Слєпкань. – К.: Вища школа, 2005. – 239с.
8. Стучинська Н. В. Інтеграція фундаментальної та фахової підготовки майбутніх лікарів у процесі вивчення фізико-математичних дисциплін: дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.02. Київ, 2008. 483 с.
9. Супрун Л. М. Психологічний аналіз готовності медсестер до професійної діяльності: автореф. дис. ... канд. психол. Наук. Київ, 2004. 18 с.

10. Шабанова Ю.О. Системний підхід у вищій школі: підручник для студентів магістратури / Ю.О.Шабанова. – Д.: НГУ, 2014. – 120с.
11. Ягупов В.В. Педагогіка: Навчальний посібник / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560с.

References

1. Borisyuk A. S. Psychological peculiarities of the formation of professional qualities of the future medical psychologist: dissertation. ... candidate psychol. Sciences: 19.00.07 / Prykarpattia. University named after V. Stefanyka. Ivano-Frankivsk, 2004. 229 p.
2. Buhalska S. E. Development of pedagogical competence of teachers in the system of methodical work of the medical college: dissertation. ... candidate ped. Sciences: 13.00.04. Kyiv, 2013. 311 p.
3. Humenyuk O. M. Organizational and pedagogical conditions of professional training of junior dental specialists: dissertation. ... candidate ped. Sciences: 13.00.04. Kyiv, 2004. 259 p.
4. Zyazyun I. Pedagogical research in the context of a holistic approach / I. Zyazyun // Comparative professional pedagogy. – 2011. – No. 1. – 19–30.
5. Lytvyn T. Competency approach in the higher education system of Ukraine: analysis of basic concepts / T. Lytvyn // Pedagogy and psychology of professional education. – 2012. – No. 2. – P.9–14.
6. Mruga M. R. Definition of the concept of professional competence. Scientific Bulletin of Mykolaiv State University. Ser.: Pedagogical sciences: coll. of science pr.: in 2 vols. Mykolaiv: Moscow State University, 2005. Issue 10. Vol. 2. P. 89–93.
7. Slepkan Z.I. Scientific principles of the pedagogical process in higher education / Z.I. Slepkan. - K.: Higher School, 2005. - 239p.
8. Stuchynska N. V. Integration of fundamental and professional training of future doctors in the process of studying physical and mathematical disciplines: thesis. ... Dr. Ped. Sciences: 13.00.02. Kyiv, 2008. 483 p.
9. Suprun L.M. Psychological analysis of nurses' readiness for professional activity: autoref. thesis ... candidate psychol. Science Kyiv, 2004. 18 p.
10. Shabanova Yu.O. A systematic approach in higher education: a textbook for master's students / Yu.O.Shabanova. - D.: NGU, 2014. - 120 p.
11. Yagupov V.V. Pedagogy: Study guide / V.V. Yagupov. - K.: Lybid, 2003. - 560 p.

Abstract

LYSYTSIA Dmytro, POLISHCHUK Oleksandr, KOLESNICHENKO Oleksandr

METHODOLOGICAL APPROACHES TO THE TRAINING OF FUTURE DENTISTS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES

The article examines the questions of the formation of professional competence of future dentists in the context of training for professional activities with an emphasis on the theoretical and methodological basis, which is expressed in specific methodological approaches. Each of the approaches (systemic, activity-based, person-oriented, integrative, competence-based) allows you to consider the process of forming the professional competence of future dentists from different positions. Taking into account the constant challenges in different spheres of our country's life and taking into account the state of war, the labor market requires training of future specialists who would have a high level of knowledge and practical skills, could make quick, clear and not always standard decisions in different life situations, be responsible in their professional occupation. Based on a review of scientific sources, different approaches to defining the concepts of «professional competence» were considered. Theoretical and practical aspects of the problem were defined.

The quality of providing dental care to the population is directly related to the creation of conditions for professional development, which in turn can be achieved by guaranteeing a decent level of training at the current stage of the development of educational technologies. A sign of a modern dentist is the ability to work in a team, to have knowledge of human psychology, to be legally knowledgeable using knowledge of medical law in practice. Knowledge and fluency in foreign languages for opportunities for self-education through attendance at foreign educational events, study of scientific sources published in a non-Ukrainian language are important competencies that must be used by a dentist. The development of informatization has also widely covered dentistry, the constant appearance of new devices and software updates for them obliges one to navigate and master the skills of working with them. It is also important for the future dental specialist to develop the ability to make decisions based on the principle of evidence-based medicine.

Ensuring such conditions is a step on the way to quality formation of professional competence of future dentists in the context of preparation for professional activities.

Key words: professional competence, training of dentists, methodological approach, system approach, person-oriented approach, formation, activity approach, integrative approach, competence approach.

Стаття надійшла до редакції 07.02.2023 р.

Бібліографічний опис статті:

Лисиця Д., Поліщук О., Колесніченко О. Методологічні підходи до підготовки майбутніх лікарів-стоматологів до професійної діяльності. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*. 2023. № 1. С. 55-64.

Lysytsia D., Polishchuk O., Kolesnichenko O. (2023) Methodological approaches to the training of future dentists for professional activities. *Physical Culture and Sport: Scientific Perspective*, № 1, pp. 55-64.